

PREVENTIVNI SISTEMATSKI PREGLED

Sistematski pregled metoda je praćenja zdravlja određene skupine ljudi, pri čemu se traži odstupanje od zdravog stanja, a da bi se otkrila bolest, nedostatak ili nepravilnost.

Grana medicine koja se bavi sprečavanjem i suzbijanjem bolesti te očuvanjem zdravlja različitih skupina ili cjelokupne ljudske populacije jest preventivna medicina.

Preventivni pregled i sistematski pregled u suštini su sinonimi za istu skupinu postupaka koji imaju za cilj brigu o zdravlju pojedinca, skupine i cijelog društva.

Ovisno o uvjetima i načinu rada, življenja, izloženosti rizicima, sistematski pregledi se obavljaju u polugodišnjim, godišnjim i višegodišnjim intervalima.

Sadržaji preventivnih pregleda mogu biti različiti, no najčešće su to laboratorijske pretrage krvi i mokraće, klinički pregled (osobna i obiteljska anamneza – podaci o preboljelim bolestima, operacijskim zahvatima, bolestima u obitelji, fizikalni pregled, slušanje srca i pluća, mjerenje krvnog tlaka i EKG pregled, oftalmološki pregled, ultrazvučni pregled (US) trbušnih organa, te ciljani pregledi - ginekološki pregled, ultrazvuk dojki (US) i mamografija (MMG) za žene, a US prostate i tumorski biljeg PSA za muškarce.

Kako se pripremiti za pregled da dobiveni rezultati učinjenih pretraga budu vjerodostojni pokazatelj stvarnog stanja?

Za laboratorijske pretrage i US pregled trbuha valja biti natašte, bez obilnije prethodne večere. Osim toga, potrebno je ponijeti sa sobom svoje nalaze s prethodnih pregleda, medicinsku dokumentaciju o preboljelim bolestima, te operacijskim zahvatima, a koji će koristiti liječniku pri kliničkom pregledu.

Prethodni nalazi, npr. pri ultrazvučnom pregledu trbuha, dojke, osobito su važni u onim slučajevima kada se pri pregledu nađe neki patološki supstrat. Već ranije evidentiranoj patološkoj promjeni kontrolira se izgled, veličina, broj i prosuđuje o njezinoj dobroćudnosti ili zloćudnosti, a što neminovno uvjetuje daljnji vrlo različiti ishod bolesti.

Uz pregled vida, pregled očne pozadine (fundusa), kontrolu očnog tlaka, što može biti varijabilan sadržaj preventivnog pregleda, prema zakonodavcu je obvezna kontrola vida za osobe koje rade uz monitore, što danas doista nije rijetkost. Za ovaj pregled ponesite svoje naočale ili leće ako ste ih do sada koristili.

Specijalistički ginekološki pregled, Papa test, CD ultrazvučni pregled, sadržaj su ciljanog preventivnog pregleda za žene.

Pregled dojki može biti učinjen od radiologa, onkologa, ginekologa, kirurga, kao klinički pregled, US i MMG uz eventualno dodatno indicirane i druge dijagnostičke postupke. Pregled dojki kao dio zdravstvenog standarda predviđen je ovisno o dobi žene, US za žene mlađe životne dobi, za dojke gušćeg tkiva, svakih 6-12 mjeseci, MMG kao zlatni standard u dijagnostici malignih tumora, za žene zrelije životne dobi u vremenskim intervalima od 1 do 2 godine. U generativnoj dobi žene izvode se u prvoj fazi menstrualnog ciklusa.

Dodatno ističemo važnost samopregleda žene! Naime, redovitim samopregledom za koji se žena educira kliničkim pregledom, različito oblikovanim medijskim prezentacijama samopregleda, žena upoznaje strukturu svoje dojke i kao takvu prepoznaje pri svakom samopregledu, koji bi trebalo učiniti barem jedanput mjesečno. I tako svaki mjesec - jer sebi je svaka žena svakodnevno dostupna, a od jedne do druge liječničke kontrole prođe godina i više dana!

Važnost samopregleda potkrepljuje se podacima stručne literature prema kojima preko 80% žena prve napipaju svoj tumor dojke!

Na važnost ranog otkrivanja ove patologije upozoravaju podaci prema kojima svaka deseta žena umire od raka dojke. Godišnje se u našoj zemlji otkriva 2.600 novih slučajeva raka dojke.

Ohrabruju podaci da se brigom o vlastitom zdravlju, uz primjenu dostupnih metoda pregleda, bolesti dojke mogu sa sigurnošću dijagnosticirati u 98% bolesnica.

Temeljem dobivenih nalaza bit će sugerirana redovita kontrola ili daljnja dijagnostička obrada i liječenje.

US prostate i određivanje vrijednosti tumorskog biljega PSA dio su ciljanog pregleda za muškarce zrelije životne dobi. Valja upozoriti da nalaz PSA može biti lažno pozitivan ako se određuje neposredno nakon pregleda prostate. Nakon obavljenih pregleda i prikupljenih nalaza, liječnik specijalist internist ili specijalist medicine rada objedinjuje ih u završnu dijagnozu s preporukama o kontroli, daljnjoj obradi i liječenju.

Međutim, analizom već prvih rezultata rada u jednogodišnjem razdoblju, među pregledanim ljudima samo je 28% evidentirano kao zdravi, a najčešće dijagnoze su hiperkolesterolemija, hipertenzija, anemija, nerijetko uvjetovane stilom rada i življenja, nije rijetka patologija dojki i genitalnog sustava žene, a pri čemu je posve slučajno nađeno 11 malignih tumorskih procesa u bolesnika s oskudnim ili posve odsutnim simptomima bolesti.

Stoga, ističemo važnost preventivnog sistematskog pregleda, vrijednost samopregleda i kontrole, uz uvid u svu relevantnu medicinsku dokumentaciju iz prethodnih pregleda.

S jasnom društvenom i osobnom obvezom i sa zajedničkim ciljem čuvanja zdravlja svakog pojedinca kao suverene osobe, kao dragocjenog člana njegove obitelji, radne okoline, cijelog našeg društva, poštujuemo i temeljno pravo čovjeka – postizanje najviše mjere zdravlja!

*prof. dr. sc. Marija Frković, prim. dr. med. spec. radiolog
Poliklinika CROATIA zdravstveno osiguranje, Zagreb*